KIINTEISTÖTYÖNANTAJAT

Hallituksen esitys eduskunnalle ulkomaalaislain ja kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain muuttamisesta

Kiinteistötyönantajat ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta.

Kiinteistötyönantajat ry kannattaa tehokkaita toimia työperäisen hyväksikäytön torjumiseksi, mutta korostaa samalla sääntelyn oikeasuhtaisuutta ja ennakoitavuutta, työnantajan vastuun selkeitä rajoja sekä laillisen työperäisen maahanmuuton sujuvuuden turvaamista.

Yleiset huomiot

Kiinteistötyönantajat ry on osallistunut asian valmisteluun työ- ja elinkeinoministeriön alaisen työryhmän sidosryhmäkyselyn yhteydessä ja täydentää tässä lausunnossa jo aiemmin esittämiään näkemyksiä.

Kiinteistötyönantajat ry pitää työperäisen hyväksikäytön torjuntaa erittäin tärkeänä tavoitteena. Työperäiseen maahanmuuttoon liittyvät väärinkäytökset ovat vakavia ilmiöitä, jotka vääristävät kilpailua, heikentävät työntekijöiden asemaa ja rapauttavat luottamusta työmarkkinoihin. Näihin ilmiöihin tulee puuttua tehokkaasti.

Samanaikaisesti on kuitenkin huolehdittava siitä, että sääntely on ennakoitavaa, oikeasuhtaista ja turvaa vastuullisesti toimivien työnantajien toimintaedellytykset. Hyväksikäytön torjuntaa ei tule toteuttaa tavalla, joka aiheuttaa tarpeetonta epävarmuutta rehellisesti ja lainmukaisesti toimiville yrityksille.

Kiinteistöpalvelualalla osaavan työvoiman saatavuus ja riittävyys ovat keskeisiä haasteita. Ulkomainen työvoima tulee jatkossakin olemaan tärkeä osa alan työvoimatarpeen ratkaisemista. Tämän vuoksi hyväksikäytön torjunnan rinnalla on varmistettava, että laillinen ja vastuullinen työperäinen maahanmuutto säilyy sujuvana ja ennakoitavana.

Pidättäytymispäätöksen laajentaminen

Kiinteistötyönantajat ry pitää perusteltuna, että pidättäytymispäätöksestä kehitetään nykyistä toimivampi väline työperäisen hyväksikäytön torjumiseen. Hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, että nykyinen sääntely on osoittautunut käytännössä vaikeasti sovellettavaksi eikä pidättäytymispäätöksiä ole käytännössä tehty lainkaan.

Pidättäytymispäätöksen käytön laajentaminen edellyttää kuitenkin täsmällistä ja tarkkarajaista sääntelyä. Esityksessä käytetään useissa kohdissa käsitteitä merkittävä laiminlyönti ja merkittävä syy. Kiinteistötyönantajat ry:n näkemyksen mukaan näiden käsitteiden sisältöä tulisi täsmentää

edelleen perusteluissa tai lain tasolla, jotta työnantajien oikeusturva ja viranomaisten ratkaisukäytäntö pysyvät ennakoitavina.

Pidättäytymispäätöksellä voi olla yritykselle erittäin merkittäviä vaikutuksia erityisesti silloin, kun yritys on riippuvainen kolmansista maista tulevasta työvoimasta. Tämän vuoksi seuraamuksen perusteiden tulee olla selkeitä, objektiivisia ja yhdenmukaisesti sovellettavia.

Oikeusturva ja suhteellisuus

Kiinteistötyönantajat ry pitää välttämättömänä, että sääntelyssä varmistetaan oikeusvarmuus ja suhteellisuusperiaatteen toteutuminen. Seuraamusten tulee perustua riittävän selkeästi ja luotettavasti todettuihin työnantajavelvoitteiden merkittäviin laiminlyönteihin, virheellisiin tai harhaanjohtaviin tietoihin tai lainvoimaisiin rikostuomioihin.

Kiinteistötyönantajat ry katsoo, että yksittäiset vähäiset tai tahattomat virheet eivät saa johtaa pidättäytymispäätökseen. Esityksessä ehdotettu mahdollisuus esittää menettelylle hyväksyttävä syy on tältä osin kannatettava. Myös tätä arviointia koskevia periaatteita olisi syytä kuvata nykyistä tarkemmin.

Pelkkä rikosepäily, keskeneräinen tutkinta tai epäselvä viranomaistieto ei saa automaattisesti johtaa työnantajan mahdollisuuksien olennaiseen rajoittamiseen. Seuraamusten tulee kohdistua merkittävästi moitittavaan ja riittävästi todennettuun toimintaan.

Työnantajan vastuun rajat

Kiinteistöpalvelualalle ovat tyypillisiä erilaiset palveluketjut. Tämän vuoksi työnantajan vastuun rajojen tulee olla selkeitä ja perustua siihen, mihin työnantaja voi tosiasiallisesti vaikuttaa. Työnantajaa ei tule asettaa vastuuseen sellaisista rikkomuksista, joita se ei ole voinut kohtuudella havaita tai estää.

Pidättäytymispäätöksen ulottamista vastuuhenkilöihin koskevassa sääntelyssä tulisi varmistaa, että seuraamus kohdistuu niihin henkilöihin, jotka ovat tosiasiallisesti vastanneet lainvastaisesta menettelystä. Vastuun henkilöitymisen perusteiden tulee olla selkeät ja ennakoitavat. Jatkovalmistelussa tulisi lisäksi arvioida, miten sääntely toimii tilanteissa, joissa työvoimaa käytetään erilaisissa alihankintaketjuissa tai sellaisissa palvelukokonaisuuksissa, joissa sopimusvastuut, työnjohto ja tosiasiallinen vaikutusmahdollisuus voivat jakautua usealle toimijalle.

Kynnysrahojen torjuminen

Kiinteistötyönantajat ry kannattaa toimia, joilla ehkäistään työntekijöiltä perittäviä niin sanottuja kynnysrahoja ja muita työpaikan saamisen ehtona perittäviä maksuja. Tällainen toiminta altistaa työntekijöitä hyväksikäytölle ja vääristää työmarkkinoita.

Samalla on tärkeää, että työnantajan vastuu rajautuu sen omaan toimintaan eikä ulotu tilanteisiin, joissa mahdollisia maksuja ovat perineet työnantajan ulottumattomissa olevat kolmannet osapuolet ilman työnantajan tietoa tai tosiasiallista vaikutusmahdollisuutta.

Työnantajan antaman vakuutuksen merkitys, sen valvonta ja mahdolliset seuraamukset tulisi kuvata mahdollisimman selkeästi. Näin vältetään epävarmuus siitä, millaisista tilanteista voi seurata pidättäytymispäätösharkinta.

Luotettavan työnantajan malli ja riskiperusteinen valvonta

Kiinteistötyönantajat ry pitää tärkeänä, että seuraamuksia koskevien muutosten rinnalla kehitetään myös luotettavasti toimivien työnantajien asemaa.

Ulkomaalaislain sertifiointijärjestelmää sekä muita luotettavan työnantajan menettelyjä tulisi kehittää edelleen siten, että viranomaisten resurssit voidaan kohdentaa nykyistä tehokkaammin korkean riskin toimijoihin. Samalla vastuullisesti toimiville työnantajille tulisi tarjota kevyempiä ja sujuvampia menettelyjä.

Luotettavan työnantajan mallissa voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi työnantajajärjestöön järjestäytyminen, työehtosopimusten noudattaminen, lakisääteisten työnantajavelvoitteiden asianmukainen hoitaminen sekä hyvä yhteistyö viranomaisten kanssa. Tämä tehostaisi valvontaa ja vahvistaisi samalla luotettavien työnantajien mahdollisuuksia rekrytoida tarvitsemaansa työvoimaa myös kolmansista maista.

Työlupaprosessien sujuvuus

Työperäisen hyväksikäytön torjunnan ohella on edelleen kiinnitettävä huomiota työlupaprosessien sujuvuuteen, käsittelyaikoihin ja ennakoitavuuteen. Suomen houkuttelevuus työperäisen maahanmuuton kohdemaana edellyttää toimivaa ja tehokasta lupajärjestelmää.

Kiinteistöpalvelualalla työvoimapula tulee jatkossakin koskemaan useita tehtäviä. Siksi on tärkeää, että hallituksen esityksen jatkovalmistelussa kiinnitetään riittävästi huomiota myös työvoiman riittävyyden turvaamiseen.

Laillisesti toimivien työnantajien rekrytointiprosessien ei tule tarpeettomasti vaikeutua pitkittyvien lupamenettelyjen tai epäselvän sääntelyn vuoksi.

Yhteenveto

Kiinteistötyönantajat ry:

- kannattaa tehokkaita toimia työperäisen hyväksikäytön torjumiseksi;
- pitää pidättäytymispäätöksen kehittämistä lähtökohtaisesti kannatettavana;
- korostaa sääntelyn oikeasuhtaisuutta, ennakoitavuutta ja työnantajien oikeusturvaa;
- katsoo, että työnantajan vastuun tulee rajautua niihin velvoitteisiin, joihin työnantaja voi tosiasiallisesti vaikuttaa;
- pitää tärkeänä, että merkittävän laiminlyönnin ja merkittävän syyn käsitteitä täsmennetään jatkovalmistelussa;
- kannattaa kynnysrahojen torjumista, mutta vastuun tulee kohdistua aidosti moitittavaan toimintaan;

KIINTEISTÖTYÖNANTAJAT

- esittää riskiperusteisen valvonnan sekä luotettavan työnantajan mallin ja sertifioinnin kehittämistä;
- korostaa, että työperäisen hyväksikäytön torjunta ja laillisen, vastuullisen työperäisen maahanmuuton sujuvuuden sekä työvoiman saatavuuden turvaaminen eivät ole toisilleen vastakkaisia tavoitteita, vaan molemmista on huolehdittava samanaikaisesti.